

Icoana făcătoare de minuni a „Vechiului Înaintemergător”, sec. 15

Prologul egumenului

Sfântul Nicodim Aghioritul, în Slujba Sfinților Părinți Athoniți, în a treia stihiră idiomelă de la Litie, adresându-se către Părinții athoniți contemporani lui, dar și tuturor celor care vor urma după aceștia, spune: „*Fraților, să păzim neschimbată, ca niște fii iubitori de părinți, moștenirea părintească și să nu facem acest loc asemenea smochinului celui neroditor, ci, privind la săvârșirea petrecerii egumenilor noștri, să le urmăm credința și nevoințele, pentru ca și noi împreună cu aceștia să dobândim bunătățile cele veșnice*”.

Aceste cuvinte ale purtătorului de Dumnezeu Părinte răsună întotdeauna tainic în urechile noastre, ale nevrednicilor lui urmași athoniți de astăzi, și ne amintesc de statura duhovnicească a înaintașilor noștri, care ne-au lăsat drept moștenire o binecuvântată rânduială de petrecere, o sfântă tradiție și o mare simplitate în credință și în viața monahicească dovedite atât cu cuvântul, cât și cu fapta de viețile Sfinților drept-slăvitori care din veac au bineplăcut lui Dumnezeu. Din ceata Cuvioșilor Athoniți contemporani face parte, fără îndoială, și scriitorul *Povestirilor Dionisiaste*, fericitul monah Lazăr Dionisiatul. După mărturia de obște a tuturor celor care s-au învrednicit să-l cunoască, dar și a celor

care s-au nevoit împreună cu el – dintre care unii se mai află încă în viață – el a fost un monah cu o mare credință, cu multă acrivie în îndeplinirea îndatoririlor monahale, cu o râvnă fără seamăn în respectarea rânduielilor mănăstirii, având o intensă viață lăuntrică și o neîncetată pironire a minții în Domnul, dar mai ales, fiind pildă de dragoste față de aproapele. Ca infirmier al mănăstirii a avut ocazia, dar și darul ca, pe lângă tămăduirea bolilor trupești, să tămăduiască bolile și durerile sufletești ale părinților, care aveau buna deprindere de a i le mărturisii, deschizându-și inimile înaintea lui și aflând mângâiere și ușurare din sfaturile-i părintești și din îndrumările pline de discernământ, dar și din rugăciunile pe care le făcea pentru ei. De-a lungul lecturii *Povestirilor* se va putea observa simplitatea, iar uneori chiar stângăcia cu care e construită fraza, dar în același timp și eleganța și harul, multa evlavie și profunda credință, precum și râvna și sârguința autorului de a aduce folos sufletesc fraților săi prin intermediul povestirii acestor fapte minunate, care nu trebuie să fie date uitării.

Pentru noi, Părinții dionisiați de astăzi, cartea de față este foarte însemnată, deoarece ne transpune în epoca de aur și în binecuvântata atmosferă a Părinților care au trăit înaintea noastră. Ea ne ajută să înțelegem ce fel de bărbați duhovnicești s-au nevoit, „dând sânge și primind duh” și umplându-se de Har în acest loc sfânt unde viețuim noi astăzi. Totodată ea constituie pentru noi o neîncetată verificare și o pildă de urmat.

Fie ca această lucrare să fie spre pomenirea veșnică atât a scriitorului, cât și a tuturor Părinților Dionisiați biografiți, cu ale căror rugăciuni, împreună cu mijlocirile Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și ale Cinstului Înaintemergător, să ne învrednicim de veșnicele bunătăți. Amin.

Egumenul Sfintei Mănăstiri a Sfântului Dionisie,
Arhim. Petru și frații mei întru Hristos

1. Povestirea Cuviosului Părintelui nostru Dionisie Ctitorul¹

Ne-a povestit nouă egumenul Sfintei Mănăstiri a Cinstului Înaintemergător de la Micul Athon, că a venit la el un oarecare bătrân sfânt foarte nevoitor, care dorea să se închine pe sfântul vârful al Athonului și să-l vadă și pe Capsocalivit². Atunci milostivindu-mă de el, l-am însoțit. Eu am vrut să iau cu noi pâine și vin, dar acela nu m-a lăsat. I-am mai spus de vreo două-trei ori că ar trebui să luăm pâine, dar el nu a vrut. Am pornit, așadar, amândoi și am ajuns la Panaghia³.

¹ Din codicele manuscris al mănăstirii (Athonitikos 3666), F175, secolul al XVI-lea, „Viața Sfântului Maxim Capsocalivitul de Nifon Ieromonahul”. Sfântul Maxim Capsocalivitul a fost contemporan cu Cuviosul Dionisie Ctitorul (care a trăit pe la mijlocul secolului al XIV-lea).

² Este vorba de Sfântul Maxim Capsocalivitul.

³ Loc situat mai jos de vârful Athonului, unde se află bisericuța Maicii Domnului.

Din pricina îndelungatei călătorii bătrânul a slăbit. Am aflat acolo posmag și apă și, după ce am mâncat, bătrânul s-a întărit. Noaptea aceea am dormit acolo. Dimineața bătrânul iarăși nu a voit să ia nici pâine, nici apă și nici pe mine nu m-a lăsat să iau. Cu multă osteneală bătrânul a reușit să ajungă până în vârf. După ce ne-am închinat în biserița Domnului, bătrânul a fost cuprins de slăbiciune și a căzut la pământ, nemaiputându-se ridica. Eu, mâhnit fiind până la moarte și neștiind ce să fac, am mers cu multă greutate în spatele Sfântului Altar ca să mă rog lui Dumnezeu pentru bătrân. Deodată zăresc deasupra bazinului de apă patru mere mari și zemoase, frumoase la vedere. M-am temut ca nu cumva aceasta să fie o înșelăciune a vrăjmașului, așa că am făcut rugăciune și m-am însemnat de trei ori cu semnul Crucii, dar merele nu au dispărut. Luându-le ca din Raiul lui Dumnezeu, am intrat în biserică și m-am îndreptat spre bătrân, pe care l-am găsit răsuflând cu multă greutate. Am început să tai bucățele din mere și să i le dau bătrânului, iar acesta mâncând s-a mai întărit. I-am mai dat câteva bucățele și cu cât mânca, cu atât se întărea mai mult. Apoi s-a ridicat și a șezut. Și astfel și-a revenit și a stat pe picioarele sale și a putut să meargă cu ușurință împreună cu mine. În timp ce coboram de pe vârful Athonului, bătrânul i-a spus Sfântului Maxim ca și cum ar fi fost de față:

Pictură murală din Biserica Mare.
Ctitorii Mănăstirii Dionisiu, 1547

– Gătește-ne pâine, vin și caracatiță, Sfinte Capsocalivite, ca să ne ospătezi!

Și astfel Dumnezeu a împlinit cererea amândurora. Auzind glasul bătrânului în chip gânditor, Capsocalivitul a făcut rugăciune pentru aceasta, așa cum ne-a vestit mai târziu. A trimis un monah, pe care noi nu l-am văzut, și a adus pâine caldă, vin și o cratiță plină cu caracatiță. Așadar, pe când eu mă îndreptam împreună cu bătrânul spre Sfântul, acesta, încă înainte de a ne zări, ne-a strigat de departe:

– Veniți, Părinți sfinți, că de multă vreme vă aștept!

Făcând rugăciune și punând metanie, ne-am desfătat de vederea și de vorbirea cu Sfântul, veselindu-ni-se gura și duhul. Petrecând multă vreme în acest chip minunat, Sfântul a spus:

– Mâncați, Părinților, de vreme ce m-ați pus la osteneală!

Apoi i-am povestit și noi ceea ce ni s-a întâmplat pe cale și despre merele din Rai, pe care le-am găsit la bisericuță. Dacă merele nu ar fi fost din Raiul lui Dumnezeu, nu și-ar fi revenit bătrânul. Auzind acestea marele Maxim i-a mulțumit lui Dumnezeu. Iar noi, văzând prânzul care ni se pregătise, ne-am minunat și am preaslăvit pe Dumnezeu, Care, pentru neputința noastră pe toate le iconomisește.

2. Izbăvirea minunată săvârșită de Icoana Maicii Domnului „Imnul Acatist”⁴

A r fi nedrept să nu povestim întâmplarea minunată despre felul cum Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și-a manifestat prin „în-suși glasul ei” dorința de a rămâne în mănăstirea noastră.

Spre sfârșitul secolului al XVI-lea, niște pirăți, în timpul unei incursiuni, au luat printre alte lucruri, și această sfântă icoană, mai ales pentru mulțimea obiectelor de preț afierosite ei și a îmbrăcăminteii acesteia, și le-au pus într-un cufăr. Apoi s-au depărtat în larg cu corabia. Dar vreme de mai

⁴ Unul din obiectele cele mai însemnate ale mănăstirii este Icoana Maicii Domnului „Imnul Acatist”, dăruită de împăratul Alexie al III-lea Comneanul Sfântului Dionisie Ctitorul în anul 1375. Această Icoană a fost purtată pe zidurile Constantinopolului de Patriarhul de atunci, Serghie, în timpul asediului perșilor și al arabilor din 626. În timpul procesiunii și al intervenției mântuitoare a ei, Patriarhul cânta imnul acatist în cinstea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Tradiția spune că ea este una din icoanele mai „mici” dintre cele șaptezeci pe care le-ar fi pictat Evanghelistul Luca. Materialul din care este făcută icoana este din ceară și mastică (rășină), iar chipul ei este destul de schimbat, cu trăsături care abia se disting. Icoana a izvorât de multe ori mir binemirositor. Ea se află în paraclisul cu același nume, în partea de nord a bisericii mari. Icoana este prăznuită în Sâmbăta Acatistului, în Săptămâna a Cincea a Postului Mare, când, pentru a da mai multă strălucire praznicului, este mutată în biserica mare și așezată pe tron.

multe nopți corabia lor a rămas nemișcată în larg, lângă Sfântul Munte, fiind neîncetat lovită de valuri. Atunci li s-a arătat Maica Domnului în vis și le-a spus:

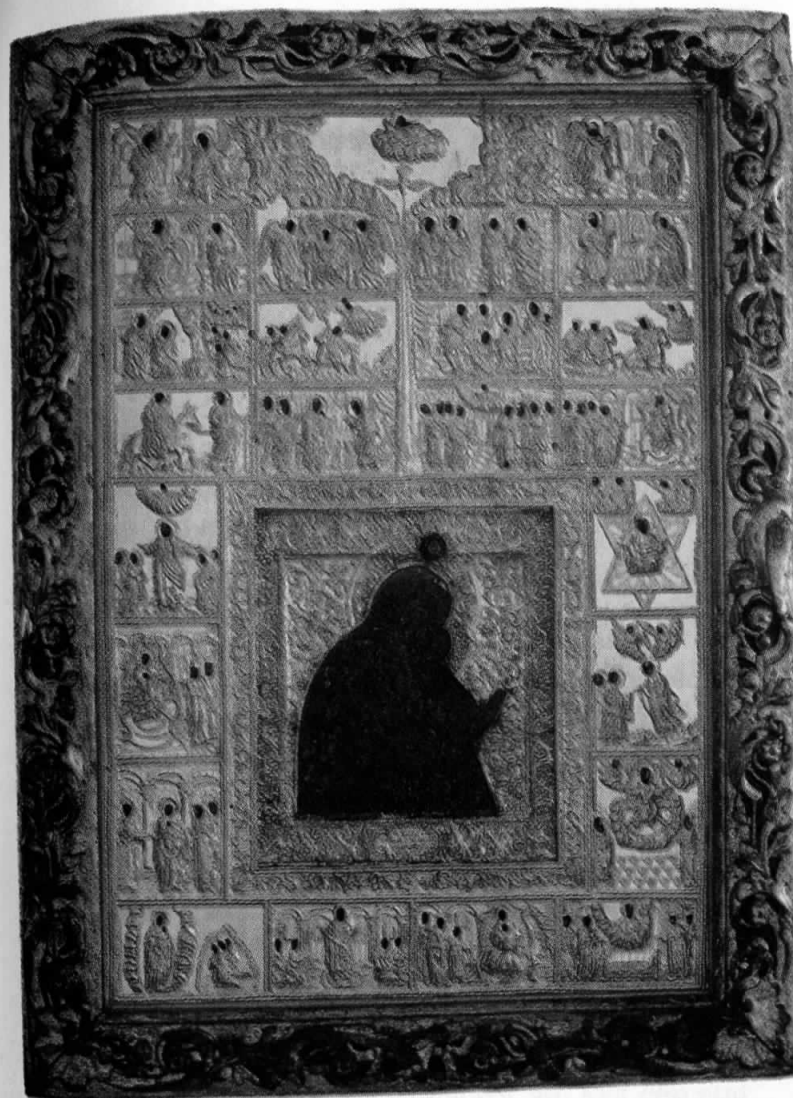
– De ce m-ați închis în acest cufăr și m-ați înstrăinat? Duceți-mă înapoi la casa mea, dacă vreți să nu muriți altfel cu toții!

Sculându-se din somn și povestindu-și unul altuia vedenia, au hotărât să ducă înapoi, la mănăstire, sfânta icoană. Și îndată un vânt prielnic i-a adus la portul mănăstirii.

Când au deschis cufărul ca să scoată icoana, au aflat-o plină de mir binemirositor, de care se umpluse pânza și acoperămintele cu care fusese învelită. Atunci au dus-o în Sfânta Mănăstire, unde, împreună cu ea, au rămas și doi dintre tovarășii lor, care, fiind creștini și văzând minunea, s-au pocăit și au devenit monahi, ca să-și mântuiască sufletele lor.

3. Minunea pe care a făcut-o Icoana Maicii Domnului „Imnul Acatist” cu Evghenie Vulgaris

Povestirea ce urmează se referă la minunea săvârșită înaintea Icoanei făcătoare de minuni „Imnul Acatist” în Sfânta Mănăstire a Sfântului Dionisie în anul 1758, cu directorul Athonia-dei, care mai pe urmă a ajuns episcop de Slavoniu și Herson din Rusia, adică cu marele și învățatul

Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului „Acatist”

Evghenie Vulgaris. Despre aceasta el însuși povestește în epistola sa despre Sfinții Bisericii Ortodoxe de Răsărit de după Schismă și despre minunile săvârșite în ea, trimisă înțeleptului Petru Klerki-on⁵ din Apus.

„Dar eu voi povesti și minunea Maicii lui Dumnezeu săvârșită cu mine, fără să mă tem deloc că aș fi socotit de cineva necugetat și neghiob din pricina ei. Deoarece scopul meu nu este să mă laud sau să mă fălesc că eu, cel cu totul nevrednic, am devenit, chipurile, vrednic de vreo cercetare dumnezeiască. Ci, mai întâi, cu multă plăcere mă voi lăuda în neputințele mele⁶, așa cum spune Apostolul. Apoi socotesc că nu aș da dovadă de cuvenita recunoștință dacă, din pricina fricii că aș fi socotit ușor la minte, aș trece cu vederea istorisirea binefacerii săvârșite asupra mea. În sfârșit, dacă totuși aș vrea să mă laud pentru minunea săvârșită cu mine, nu pot fi considerat fără minte, deoarece voi spune adevărul.

În jurul anului 1758, pe când eram în Sfântul Munte, împlinind, pe cât îmi era cu putință, funcția de director (al Athoniadei), pe la mijlocul primăverii mi-a apărut un abces înfricoșător în maxilarul stâng. La început am simțit o ușoară temperatură și o mare istovire în trup care, precum mi se părea, depășea chinul pricinuit de temperatură. Încet-încet

⁵ Din „Epistola lui Evghenie Vulgaris către Petru Klerki-on”, editată de Andrei Koromilas, Atena, 1844, în parafrază după manuscrisul 1070 al mănăstirii.

⁶ II Corinteni 12, 5.

abcesul s-a mărit și s-a agravat din ce în ce mai mult, încât, la început, mi-a cuprins subrațul stâng, apoi toată partea stângă a pieptului a devenit tare aproape ca piatra. Această umflătură tare rămânea neschimbată, căci nici nu se mărea la suprafață, nici nu se cocea, ca să arate ca un abces cu puroi, așa cum sunt cele care încetează să mai doară când se deschid prin punerea de platuri sau prin operație. Astfel de boli, precum

cangrenele sau tuberculoza osoasă sunt nevindecabile. Aflându-mă, așadar, în agonie și într-o stare atât de jalnică și chinuit fiind fără milă de asprimea durerilor, nu-mi era cu putință nici să stau în picioare, nici pe scaun, nici întins pe spate, pe brânci sau pe coaste, nici să dorm, nici să priveghez (deoarece neconținută și nemăsurată durere nu-mi îngăduia nici măcar să respir normal). Și cugetam întru sine că ar fi o nenorocire mai mică dacă aș muri odată decât să mai îndur această viață multă vreme.

Aflându-mă în această stare, am fost cercetat de niște prieteni ai mei apropiați care, nevoindu-se în Sfântul Munte, nu voiau să meargă la medici. Ei

Evghenie Vulgaris. Portret din cartea sa „Logica”, 1766

m-au sfătuit să caut vindecarea acestui rău în alt chip. Până atunci unii mă îndemnaseră să merg în Hios, alții în Smirna, iar alții îmi spusese să merg în cetatea tesalonicenilor, la sanatoriile de acolo, căci voi afla grabnică tămăduire. Dar ca să hotărâsc să fac această călătorie lungă pe mare și să-mi sfârșesc într-un chip nefericit viața în mijlocul mării sau în vreun port pustiu, lipsit de prezența și de ajutorul preoților în acea clipă înfricoșătoare nu era ceva ușor, nici fără primejdie, de vreme ce mă aflam în această stare jalnică. Totuși chinurile nesuferite m-au făcut să socotesc toate aceste primejdii mici și neînsemnate. De aceea am luat hotărârea să fiu transportat cu targa într-o corabie cu pânze care avea să călătorească spre orașele mai sus amintite. Dar faptul că nu s-a aflat nici o corabie, se vede că a fost spre folos. Căci cu toate că ajunseseam la deznadejde din pricina nereușitei călătorii, mi-a ajuns la urechi că în Sfântul Munte se află un oarecare bătrân, pe nume Nichifor, care este monah și medic la mănăstirea numită „a lui Dionisie” și care petrece o viață bineplăcută lui Dumnezeu. Se spunea despre el că nu este un necunosător în ale chirurgiei, ci, dimpotrivă, că este foarte priceput în operarea acestui fel de abcese. Pentru aceasta însă trebuia să merg la el dacă doream să mă fac sănătos, deoarece, potrivit rânduielii pe care și-o statornicise, bătrânul nu ieșea niciodată din mănăstirea sa.

Așadar, după ce cu multă osteneală am făcut înconjurul Athosului într-o mică barcă, deoarece

nu era cu putință altfel, am ajuns la Mănăstirea Dionisiu. Medicul mănăstirii, aflând de venirea mea și de ceea ce voiam să-i cer, după ce, fără întârziere, m-a cercetat în amănunt și s-a gândit bine, m-a încurajat cu bune nădejdi și mi-a spus că vindecarea mea trebuie să o aștept de la harul Înaintemergătorului (căci mănăstirea este aferosită Sfântului Ioan Botezătorul și are ca bogăție Sfintele lui Moaște, adică o parte din Sfântul său Cap):

– Să știi că eu, ca și în cazul altora, voi fi numai un slujitor al vindecării tale, care de fapt îți va veni de la Sfântul.

Și îndată a început tratamentul, punând pe partea bolnavă niște alifii cu care nădăjduia să înmoaie într-un fel țaria abcesului. De aceea eu aveam bună nădejde că-mi voi redobândi sănătatea, pe de o parte datorită experienței bătrânului, iar pe de alta datorită încrederii pe care o aveam mai ales în harul Înaintemergătorului (ale cărui Sfinte Moaște le-am sărutat cu evlavie). Astfel, încă de atunci am început să compun stihuri de mulțumire în măsura eroelegiacă⁷, proorocind vindecarea mea atât de vădită.

*„Abcesul care sub brațul meu a apărut și-mi
mânca cele dinlăuntrul meu,*

*Mâna Botezătorului îl vindecă prin mâna lui
Nichifor”.*

⁷ Distih compus dintr-un stih de șase silabe și unul de cinci silabe.